MARLOWE GÅR TIL SAGEN

Instruktør: MICHAEL WINNER

Allerede før Michael Winner gik i gang med sin filmversion af Chandlers roman »The Big Sleep« blev han bebrejdet, at han dristede sig til at genfilme en roman, hvis første filmversion for længst stod som en klassiker indenfor genren. Winner protesterede. Han hævdede, at ingen, eller i hvert fald kun et fåtal, huskede Hawks' film – og at man så i øvrigt lige så godt kunne indvende, at man ikke kunne filmatisere »Hamlet« fordi Laurence Olivier allerede havde gjort det. På sin vis har Winner selvfølgelig ret. Problemet er blot, at der ikke i hans version af Chandlers historie fornemmes nogen mening med filmen ud over at lukrere på Chandlers popularitet. Og bedre bliver resultatet ikke af, at Winner har valgt at lade historien udspille i vore dages London. Skønt Hawks ikke var ubetinget trofast mod Chandler, så havde han i hvert fald fat i, hvad sagen drejede sig om, nemlig integritet og ære. Og derfor hjælper det ikke spor, at Winner ganske trofast følger Chandlers ydre historie. Selvfølgelig er Robert Mitchum heller ikke denne gang spildt som Philip Marlowe, men Sarah Miles er en rent ud skrækkelig erstatning for Lauren Bacall. »Marlowe går til sagen« burde aldrig være lavet. (The Big Sleep – England 1979). P.C.

1941 – UNDSKYLD, HVOR LIGGER HOLLYWOOD

Instruktør: STEVEN SPIELBERG

Spielbergs 26 millioner dollar-farce begynder lovende: En ung pige kører en aften til en øde strand, smider tøjet og kaster sig i bølgerne. Så forsvinder hun. Som den samme skuespillerinde også gjorde det i Spielbergs »Dødens gab«. I »1941« overlever hun, for der er slet ikke nogen væmmelig haj, derimod en enlig japansk u-båd, hvis kaptajn drømmer om at finde et ærefuldt mål for skibets torpedoer. Og da japanerne opdager den stakkels nøgne kvinde klamrende sig fast til u-bådens periskop, så ræsonnerer de, at sådan noget kan kun ske nær Hollywood, og dermed er deres ærefulde mål givet. Spielbergs mål er ligeså ærefuldt. Også han vil torpedere en række Hollywoodfilm og -konventioner, og han slipper mindst lige så dårligt fra sin opgave som den japanske u-båd fra sin. Spielberg har villet lave den ultimative farce, inspireret først og fremmest af den amerikanske tegnefilm, med disses ofte frenetiske tempo og glæde ved den fysiske destruktion, og en overgang forlød det, at selveste Chuck Jones skulle fungere som konsulent for Spielberg. Det ville nok have gavnet filmen, thi som den nu fremstår er den kun et omfangsrigt katalog over special effects-folkenes formåen. Det er ganske imponerende, og man forstår at de mange effekter må have kostet en masse penge, som den alenlange rolleliste også må have gjort det. Men det turde være katastrofalt for en farce, at der ikke er et eneste ærligt lårklaskende mavekrampegrin i den, og det hjælper bestemt ikke, at Spielberg og hans manuskriptforfattere forsøger sig med den bevidst vulgære komik. Dertil kræves jo en Mel Brooks. Sekvens efter sekvens er der selvsagt megen teknisk perfektibilitet i Spielbergs iscenesættelse, hvorimod der slet ikke er blevet plads til mennesker i filmen. Selv en opblæst Stanley Kramer-farce som »It's a Mad, Mad, Mad, Mad World« er morsommere end »1941«. (1941 – USA 1979). P.C.

SIKKEN SOMMER!

Instruktør: HARLEY COKLISS

»Sikken sommer« er Harley Cokliss' første »rigtige« spillefilm (han har tidligere lavet »The Battle of Billy's Pond« og »The Glitterball«, to korte børnefilm), og på sin egen beskedne vis er filmen ganske vellykket. Som ungdomsfilm (og ifølge dens producenter er den bevidst rettet mod »the young, regular film-going public«) er den mere sympatisk end de fleste danske af slagsen, omend ambitionsniveauet ikke er noget at skrive hjem om. Det er en historie om en nylig løsladt Borstal dreng og hans oplevelser i den engelske badeby Torquay. Han har talent for at svømme, og han tilmelder sig en konkurrence, the Devon Swimming Marathon. Han hjælpes af en ung fyr, der har et job som udlejer af vandcykler, og om aftenen har han job i en pub. Udenfor svømme- og arbejdstid er han sammen med den ene af to veninder, der har forladt deres fabriksarbejde for at opleve sol og ung kærlighed i badebyen. Det er ikke mindst i skildringen af disse fire unge, at filmen scorer point, men Cokliss' instruktion er i det hele taget tilstrækkelig sikker filmen igennem til at man godt kan stille beskedne forventninger til hans næste film. (That Summer! – England 1979). P.C.

STAR TREK – THE MOTION PICTURE

Instruktør: ROBERT WISE

Filmen er inspireret af – og har overtaget persongalleri og medvirkende fra – den bedagede amerikanske TV-serie »Star Trek«, som vi herhjemme kender bedst fra Muppet-parodien »Pigs in Space«, men hvis i alt 79 episoder fra 1966-69 i dag dyrkes med kultisk ildhu i USA og andre steder. Det mest bemærkelsesværdige ved Robert Wises film om rumskibet U.S.S. Enterprises konfrontation med en mystisk magt på vej mod Jorden engang i det 23. århundrede er for det første, at den med et budget på 200 mill. kr. angiveligt er den dyreste film nogensinde produceret i USA, og for det andet, at de kostbare anstrengelser har resulteret i så kedelig en film. Man kan sagtens se på den, at den har været dyr at lave, for den er propfuld af sindrigt teknisk apparatur og imponerende special effects. Men fantasifuld humor som i »Stjernekrigen« eller kriblende spænding som i »Alien« findes ikke i denne selvhøjtidelige film, personerne er livløse marionetter, og afsløringen af den gådefulde fremmedes identitet er en solid og pseudofilosofisk antiklimaks. »Star Trek« er teknikkens, in casu de perspektivløse special-effekters, endegyldige sejr over mennesket. (Star Trek, the Motion Picture – USA 1979). E.I.

DEN TREDJE GENERATION

Instruktør: RAINER WERNER FASSBINDER

Hvis man ikke har brudt sig om Fassbinders foregående par film, vil man slet ikke kunne døje denne, og så er der ingen grund til at læse videre. I modsat fald vil man finde, at filmen rummer stof til både yderst tilsigtet irritation og til konstruktiv eftertanke. Irritation, fordi Fassbinder ligesom i »I et år med 13 måner« arbejder med skærende kakofoniske lyd-collager, med groteske stiliseringer og med et persongalleri uden positive identifikationspunkter – og eftertanke, fordi filmen aggressivt går til angreb på de tyske politiske terrorister og skildrer dem som barnagtige, småborgerlige, ideologisk ubevidste og ovenikøbet finansierede af den storkapital, der kynisk lukrerer på deres eksistens. Med denne vredt vrængende satire, der er gennemført med tænderskærende konsekvens, har Fassbinder skaffet sig fjernder på begge de politiske yderfløje, og især den livsfarligt sværmeriske yderdel af venstrefløjen, som skelner mellem den gode vold og den dårlige, har også grund til at føle sig eftertrykkeligt trådt over tæerne. Godt trådt, du gamle. (Die dritte Generation - Vesttyskland 1979). E.I.

Set i TV

En sommer med Liv

Instruktør: JACQUES DOILLON

Jacques Doillon, der har haft vanskeligheder med at begå sig i det franske filmmiljø, reddede æren for arrangørlandet ved Cannesfestivalen i 1979. Ganske vist kunne man ikke få hans »La drôlesse« på den egentlige *pal-*

marès – man havde i forvejen måttet snyde et par amerikanere for at kunne få enkelte ikke-amerikanere på den – men præmieringsværdig var den, så man tildelte den en *prix du jeune cinéma*. Den 35-årige Doillon, der i flere år havde været ude i kulden, fordi han insisterede på at ville lave film som denne, kunne i franske aviser læse, at der takket være ham var håb for fransk film. Og snart kunne han også glæde sig over at opleve et internationalt gennembrud. Ikke blot »La drôlesse«, men også den vigtigste af hans tidligere film, »La femme qui pleure«, skal sågar være købt til Danmark. Også dansk TV opdagede Doillon – og den film, man programsatte, »En sommer med Liv« fra 1974, viste sig at være af samme lødighedsgrad og stilistisk nøjagtig lige så karakteristisk som gennembrudsfilmen.

Også i den er personerne ikke-voksne eller knap-nok-voksne, der er mere voksne, end man skulle tro, men slet ikke så voksne, som de selv gerne vil tro. Og også i den isolerer Doillon en stor del af tiden personerne i et rum for lukkede døre, hvor de mest af alt – snakker. »At snakke hører med til livet«, siger en af dem. Sjov snak, alvorlig snak; dum snak, klog snak. I hvert fald karakteriserende snak: vi lærer fire individualiteter ganske grundigt at kende – grundigt nok til at vi lytter med stigende nysgerrighed. Ikke så meget efter, hvad de vil sige – vi ved, at det kun bliver »snak« – som efter, hvordan de i den eller den situation overhovedet vil få noget sagt og i hvilken tone. Med andre ord: vi føler med dem.

De kommer ellers ikke i situationer, der stiller store krav til deres formuleringsevne. Den ca. 20-årige bagersvend Christophe og hans jævnaldrende ven, mekanikeren Léon, har en dag truffet en 17-årig svensk pige, som de giver Christophes adresse i tilfælde af ... Og det tilfælde indtræffer. Liv dukker op hos Christophe og opfører sig som alle tiders søde og sære udlænding, hvorfor han kommer et par timer for sent i bageriet og bliver fyret. Han søger råd i fagforeningen, hvor det kommer frem, at han har været underbetalt, og at han har ret til, indtil sagen er afklaret, at bebo det værelse, bageriet har stillet til rådighed for ham som en del af lønnen. Der indledes nogle af fagforeningen foreslåede spredte manøvrer mod bagermesteren og værelset »besættes«. Udover Christophe har kun hans veninde, bagerjomfruen Rosette, Léon og Liv adgang dertil. Snart bor de der nærmest sammen, og snakken begynder at blive præget af de samlivsproblemer, en sådan *ménage à quatre* kan foranledige, når det er Christophe, der har begge pigernes bevågenhed. Léon affinder sig med at vente på den chance, der må kunne opstå under de omstændigheder, men Rosette er jaloux. Hun, der er fra provinsen, prøver længe tappert at være »moderne«, men det ender dog med, at hun forlader vennerne. Liv forsøger at glatte ud: jeg er jo bare en, der kommer og går.

Og så går hun. Dog først efter at have krammet ud med en livsvisdom, som måske ikke er sandsynlig for en 17-årig pige, men på den anden side heller ikke så usandsynlig, at man ikke kan vælge at tro på den, når man nu så godt kan lide at høre på hende. Det mest elskelige ved Liv har – omend Ann Zacharias i rollen også er indtagende af andre grunde – hele tiden været hendes »filosofiske« pludren på trekvart-fransk. Ganske som hendes franske kammeraters charme især har at gøre med deres ægte 70er-teenagersprog. »At snakke hører med til livet«.

Albert Wiinblad

EN SOMMER MED LIV
Les doigts dans la tête. Frankrig 1974. **P-selskab:** UZ Production. **P:** Jean-Jacques Schakmundes. **Instr:** Jacques Doillon. **Manus:** Jacques Doillon, Philippe Defrance. **Foto:** Yves Lafaye/**Ass:** Michèle Lafaye, Christian Bachmann. **Klip:** Noëlle Boisson/**Ass:** Zoé Durouchoux, Francois Goyet. **Dekor/Rekvis:** Manuel Durouchoux. **Tone:** Alain Contrault/**Ass:** Jacques Gauron. **Medv:** Christophe Soto (Chris), Olivier Bousquet (Léon), Ann Zacharias (Liv), Roselyne Vuillaume (Rosette), Martin Trevières (Chefen), Pierre Fabien (Syndikalisten), Gabriel Bernard (Francois), Marylin Even (En pige), Joëlle Marin (Joëlle), Alain Vibé (Denis), Gilette Barbier (Rosettes mor), Philippe Nahon (Jean-Paul), Francois Béranger (Livs ven), Denise Bonal, Marcel Gotlieb. **Længde:** 104 min. **Prem:** 11.3.80 – TV. **NB:** Filmen er indspillet i perioden 8. april - 15. maj 1974.

Debat

Om manuskripter

I anledning af at Kaare Smith har skrevet om manuskriptstøtte i en artikel til KOSMORAMA 143-144 må jeg nok på Bent Grastens og egne vegne komme med nogle kommentarer, da vores første spillefilm »Fantasterne« er omtalt i den forbindelse.

I 1967 var det ikke så alvorlig en tid som i dag 1980, i et interview i »Information« d. 20. maj 1967 kommer jeg med nogle bevidst provokerende udtalelser i anledning af »Fantasterne«s premiere d. 26. maj 67 – seksdageskrigens historiske tid og uheldigvis indledningen til den alvorlige periode, vi nu lever i.

Jeg siger i interviewet: »Bent og jeg havde først skrevet en kærlighedshistorie, som vi sendte ind til filmfonden – og fik i hovedet igen – og så begyndte vi forfra med en forfatter vi gerne ville være i selskab med, Hans Egede Schack«. (»Han passede til vore bukser« slutter min udtalelser men det er intervieweren Nils Ufers egen version, og det er ham vel undt!)

Ulykken er at filmforskere graver den slags ting frem, når der skal forskes i f.eks. manuskripters vej til støtte af statens penge! Men så langt tænker en forfatter og instruktør ikke altid lige før en premiere!

Nils Ufer starter opblødende i det før omtalte interview med at sige: vi er noget »helt for sig selv«.

Måske var det derfor, vi forlod Collagetruppen, som vi havde startet sammen med Hans Christian Ægidius. Vi havde også sammen med H.C.Æ. startet begrebet Collage (hadet og elsket) på Den Danske Studenterscene. Vi ville føre collagebegrebet videre igennem vore tre spillefilm, fem kortfilm og fire TV produktioner. I dag er vi mest beskæftiget med engelsk manuskriptarbejde også efter collageprincippet.

Og hvad er så det? En længere udredning kommer en dag, det trænger sig på. Men her vil jeg blot fortælle baggrunden for den provokerende og misopfattede udtalelse i »Information«. Men kort og primitivt fortalt er collage: alle de litterære og dramatiske forfattere vi elsker og lader os inspirere af, snupper vi fra + udtalelser vi hører på gaden, i stuerne eller hvor vi færdes, det kommer med. Jamen det er gjort af Shakespeare og ligesindede? Hvad bildte vi os ind dengang? Hvad bilder vi os ind nu? Vi startede Collage med at tydeliggøre denne citatmani. Senere for Bents og mit vedkommende tog vi lære af Shakespeare og blev lidt mere diskrete, meget enkelt at lade »de hentede ting« indgå i en dramatisk sammenhæng.

Derfor har »Fantasterne«, *fra første færd* haft som inspiration Schacks »Phantasterne«, men vi har aldrig på noget tidspunkt drømt om at lave en filmatisering af bogen »Phantasterne«. Misforstå mig ikke, det kunne være uhyre interessant at se en filmatisering af »Phantasterne« – det er bare ikke Bent Grasten og mig, der står til tjeneste i den sag! Misforstå mig ikke, vi kunne godt tænke os at filmatisere en roman, men så skulle det bestemt ikke være »Phantasterne«, er den holdning indviklet? Jeg synes ikke den er indviklet.

Filmen »Fantasterne« blev købt af British Film Institute og vist ved London Filmfestival i '67. Jeg blev inviteret til festivalen og holdt en lille tale før filmen blev vist. Jeg sagde: »Vores inspiration er den danske klassiker Hans Egede Schack, han skrev en bog om fantaster (dreamers). Der er også scener fra Strindbergs »Röda rummet«, men vores største inspiration er Carl Johan Love Almquist, en romantisk surrealist fra det tidlige nittende århundrede«. I den tale har jeg altså tilladt mig at nævne navne, der turde være nogle blandt det avancerede publikum bekendt. Ork, men det vil være et puslespil uden lige for en superlitteraturforsker at finde det utal af ord eller scener fra her og der udover vores egne hørende sætninger fra gaden og stuen der er på papiret, ud over vores egne skrivendes digterord – en kompliceret affære! En surrealistisk film er »Fantasterne«, alt er dækket og dog skrællet for forhindringer mod den inderste følelse! Men ærlig talt Kaare Smith, det magtede jeg ikke at fortælle »Information«s læsere dengang. Jeg valgte blufærdigt og næsvist klovnens replik, den dækker over så meget og er samtidig et værn mod en bogstavelighed, der lammer langt ned i sjælen!

Med venlig hilsen
Kirsten Stenbæk